

Społeczeństwo

**Studia, prace badawcze i dokumenty
z zakresu nauki społecznej Kościoła**

**Rok XXXII
2022 nr 3 (159)
lipiec–wrzesień**

**Kwartalnik
ISSN 1426-4196**

Warszawa 2022

RADA NAUKOWA

W. Dłubacz, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II / B. Drożdż, Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu / A. Dylus, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego / A. Dziuba, Biskup Łowicki / S. Fel, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II / W. Kawecki, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego / K. Kietliński, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego / J. Kupny, Arcybiskup Metropolita Wrocławski / P. Król SCJ, Duszpasterstwo Przedsiębiorców i Pracodawców TALENT / P. Mazurkiewicz, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego / R. Nęcek, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II / W. Misztal, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II / S. Skobel, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego / G. Sokołowski, Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu

Lista recenzentów, procedura recenzowania artykułów naukowych oraz informacje dla autorów przygotowujących artykuły dostępne na stronie internetowej czasopisma

Redaktor naczelny: ks. prof. PWT dr hab. Bogusław Drożdż

Członkowie redakcji: ks. dr Dariusz Wojtecki, Piotr Sutowicz, Tomasz Nakielski

Sekretarz redakcji: Kamil Sulej

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

Wydawca wersji włoskiej: Fundacja „Giuseppe Toniolo”, Werona, www.fondazionetoniolo.it
Wydawca wersji polskiej: Fundacja Civitas Christiana, Warszawa, www.fundacja.civitaschristiana.pl

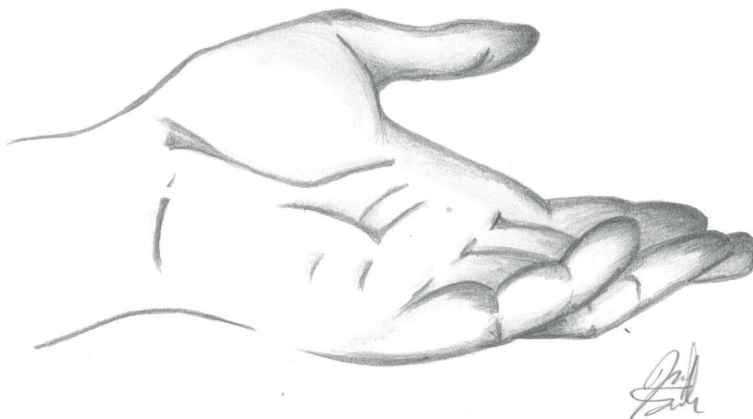
Adres redakcji: 00-519 Warszawa, ul. Wspólna 25, tel. 722 090 847
e-mail: spoleczenstwo@civitaschristiana.pl, www.spoleczenstwo.civitaschristiana.pl

Skład i redakcja techniczna: Diecezjalne Centrum Edukacyjne w Legnicy
e-mail: centrum@diecezja.legnica.pl, www.centrum.diecezja.legnica.pl

Grafiki: Justyna Szewczyk

Nakład 100 egz.
Druk: Drukarnia ESUS
ul. Południowa 54
62-064 Plewiska

**VI Festiwal
Katolickiej Nauki Społecznej
*Od teorii do praktyki***

Do Uczestników VI Festiwalu Katolickiej Nauki Społecznej w Warszawie

Serdecznie pozdrawiam wszystkich biorących udział w VI Festiwalu Katolickiej Nauki Społecznej, zorganizowanym przez Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana” w Warszawie.

W Encyklice *Laudato Si'* przypominam, że w centrum tego świata stale obecny jest Pan życia, który tak bardzo nas kocha. On nas nie opuszcza, nie zostawia nas samymi, bo definitywnie zjednoczył się z naszą ziemią, a Jego miłość zawsze prowadzi nas do znalezienia nowych dróg (por. nr 245). Nikt nie zbawia się sam. Dlatego głęboko wierzę, że tegoroczny Festiwal przyczyni się do integracji środowisk realizujących zasady katolickiej nauki społecznej oraz do wymiany doświadczeń i dobrych praktyk w tym obszarze. Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana” powierzam Bogu, prosząc, aby autentyczna wiara, która nigdy nie jest wygodna ani indywidualistyczna, była źródłem pragnienia zmiany świata, przekazywania wartości oraz pozostawienia czegoś dobrego po sobie. Kochajmy tę wspaniałą planetę, na której Bóg nas postawił, i kochajmy zamieszkującą ją ludzkość ze wszystkimi jej dramatami i zmęczeniem, z jej pragnieniami, nadziejami i z jej kruchością. Ziemia jest naszym wspólnym domem i wszyscy jesteśmy braćmi (por. *Evangelii Gaudium*, 183). Niech zatem świadectwo Waszej braterskiej komunii stanie się pociągające i oświecające. Oby wszyscy mogli podziwiać, jak troszczycie się jedni o drugich, jak nawzajem dodajecie sobie odwagi i jak sobie towarzyszycie: „Po tym wszyscy poznają, żeście uczniami moimi, jeśli będziecie się wzajemnie miłowali” (J 13,35).

Organizatorom i Uczestnikom tego wydarzenia wyrażam szczerą wdzięczność za wszelkie wysiłki podjęte w służbie popularyzacji katolickiej nauki społecznej i jej konkretnego wcielania w życie. Życzę Wam, aby tegoroczny Festiwal był

kolejną inspiracją do budowania społeczeństwa godnego człowieka, wskazującą na podstawowe wartości takie jak: prawda, wolność, sprawiedliwość oraz miłość. Niepokalana Dziewica Maryja, która jest dla nas wzorem poświęcenia i całkowitego oddania, niech daje Wam siłę i światło, jakich potrzebujemy, by iść do przodu. Wszystkim wam udzielam mojego błogosławieństwa. I proszę, pamiętajcie o mnie w swoich modlitwach. Dziękuję!

Rzym, u św. Jana na Lateranie, 8 września 2022 r.

OD REDAKCJI

W dniach od 27 do 28 września br. w Warszawie odbył się VI Festiwal Katolickiej Nauki Społecznej. W kontekst zawsze stawianego przez Festiwal imperatywu: Od teorii do praktyki wpisały się m.in. dwie eksperckie debaty: Silna czy krucha – jaka jest Unia Europejska; Gospodarka – rozwój czy upadek? oraz uroczysta gala wyróżniająca laureata Bonum et Lucrum. Podczas Festiwalu został również zaprezentowany raport pt. Przejawy patriotyzmu i jego związki z religijnością. Wy-promowano także publikację Chantal Delsol pt. Zmierz Uniwersalności, która w najbliższym czasie zostanie wydana przez Instytut Wydawniczy PAX.

Przejście od teorii do praktyki nie jest łatwe. Najpierw wymaga znajomości owej teorii, a później znalezienia właściwych sposobów wdrażania jej w życie. Teoria i praxis łączą się ze sobą. Podmiotem ich zaistnienia jest oczywiście człowiek, który jako imago Dei nadaje im ich specyficzną co do przedmiotu dynamikę. Teoria, która nie jest sprawdzana przez praktykę, w rzeczywistości szybciej zaniknie, niż by się wydawało, albo też sięgnie granic absurdu, których już nie będzie mogła porzucić. Z kolei praktyka bez rzetelnie uchwyconej teorii zacznie obciążać nie tylko umysł, który przed nią „ucieknie” w fikcję deprecjonującą podejmowane działanie, ale również zwiąże „ręce i serce” człowieka, uniemożliwiając mu tym samym doświadczenia owej w pełni ludzkiej radości, wynikającej z emocjonalnie przeżywanej podstawowej potrzeby, jaką jest twórczość.

W katolickiej nauce społecznej dialektyka między teorią a praktyką organizuje mniej lub bardziej objawiające się obszary życia społecznego: małżeńsko-rodzinnego, sąsiedzkiego, lokalno-samorządowego, zawodowego, szkolnego, parafialnego, rekreacyjnego, narodowego czy państwowego. W wielu środowiskach kościelnych katolicka nauka społeczna jest promowana. Są i takie kręgi myśli chrześcijańskiej, gdzie kościelne przesłanie społeczne nie jest wystarczająco do-wartościowane. Oczywiście, zachodzi i taka zależność, która mówi, że nawet jeśli teoria kościelnej nauki społecznej jest znana, to znowu nie ma się niekiedy istotnego wpływu na sferę polityczno-prawną czy ekonomiczną. Faktem natomiast jest – co potwierdzają badania – że nieześrodkowane na prawdziwych wartościach życie społeczne inercjalnie skutkuje kształtowaniem się kultury bardziej zindywidualizowanej niż solidarnościowej, kultury zysku i przyjemności niż kultury daru i miłości, kultury śmierci niż życia.

Czy Unia Europejska jest silna? Niektórzy mówią, że jest silna swą administracyjną niemocą, która bardziej tkwi w pozatraktatowym uwielbieniu swych struktur niż w dostrzeganej już „gołym okiem” potrzebie instytucjonalnej reformy. Czy gospodarce grozi upadek? Z pewnością nie! Ale zastój i recesja są już zaprogramowane, bo wieszczą je wielkie dysproporcje między biednymi a bogatymi, między społecznie znaczącymi a wykluczonymi.

I jeszcze pewna refleksja, którą można by nazwać podręcznikową mądrością, a która niech rozjaśni rozum dla lepszej „teorii” i przysposobi ręce do owocniejszej „praktyki”. Sięgnijmy do Księgi Mądrości Starego Testamentu, która w całości została napisana w języku greckim. Powstała w II/I w. przed narodzeniem Chrystusa. Jej autorem, jak podpowiadają bibliści, jest zhellenizowany Żyd. Księga ta składa się z trzech części. Pierwsza mówi o świętości jako prawdziwej życiowej mądrości. Druga tłumaczy, czym jest mądrość w swej istocie oraz pokazuje jej wielką wartość nie tylko dla rządzących czy sądzących, ale dla każdego człowieka. Część trzecia wyjaśnia rolę mądrości wobec całego świata poczynawszy od stworzenia, uwydatniając przy tym szczególne znaczenie historii Izraela dla prowadzonych ręką Bożą dziejów zbawienia.

W Księdze Mądrości znajduje się nad podziw wiele „niezwykłych” myśli, pouczeń, a nawet zasad. Za niektórymi może kryć się naprawdę wyczerpująca odpowiedź, która – jeśli tak można powiedzieć – stale rozpala umysły myślicieli wszystkich czasów. Jedna z nich, którą przytaczamy, dotyczy sprawiedliwości i nieśmiertelności. Księga Mądrości podaje:

Ty zaś, Boże nasz, jesteś łaskawy i wierny, cierpliwy i miłosierny w rządach nad wszystkim. Nawet gdy zgrzeszymy, Twoimi jesteśmy, skoro uznajemy moc Twoją; ale nie będziemy grzeszyć, bo wiemy, żeśmy za Twoich poczytani. Ciebie znać – oto sprawiedliwość doskonała; pojąć Twą moc – oto źródło nieśmiertelności (Mdr 15,1-3).

To krótki tekst, ale jakże pojemny w swej treści i wzniosły w przekazie. Definiuje sprawiedliwość, wskazując, że jej niezbywalny sens pochodzi od Boga, którego należy poznawać. Kto nie kwapi się Jego poznawać, nie może mniemać, że jest sprawiedliwy w swej myśli, mowie i spełnianym czynie. Podobną argumentację należy również zastosować względem tajemnicy nieśmiertelności. Kodem jej zrozumienia jest Boża Wszemoc. Cała rzeczywistość stworzona w niej jest zanurzona, wszystko uczestniczy w mocy Boga, również wieczne trwanie. Moc Boża nie jest niczym warunkowana, a z pewnością nie moralną postawą człowieka wykazującą się bądź świętością, bądź też grzesznością. I to jest piękne i pełne nadziei.

Katolicka nauka społeczna tłumaczy, czym jest sprawiedliwość. Swoje przesłanie uzasadnia również „nadzieją nieśmiertelności”. Trwanie w przestrzeni tych dwóch współrzędnych nadaje kościelnej nauce społecznej „świeżość” i „młodość”. VI Festiwal Katolickiej Nauki Społecznej to poświadczył, a niniejszy numer czasopisma w tę Dobrą Nowinę się wpisuje.

Ks. Bogusław Drożdż
Redaktor naczelny